

ФОРМУВАННЯ РЕЛІГІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність теми. Проблематика формування та становлення особистих цінностей людини є вічною. Це зумовлено еволюцією людини як індивіда та розвитком усього суспільства загалом. З плином часу змінюється все, цінності в тому ж числі, тому вивчати дану проблематику будуть завжди. Як через власну цікавість, так і через потребу збагатити додатковими науковими відомостями дану галузь знань.

Щоправда, дедалі більшої актуальності набуває проблема формування саме релігійних цінностей, адже під впливом глобалізації та масової інформатизації, яка активно відбувається в XXI столітті, люди дедалі більше піддаються впливу різноманітних течій, думок, ідеологій тощо. У результаті чого ціннісний світ змінюється, але, незважаючи ні на що, саме релігійний чинник, яким би він не був, є основоположним та виступає певною основою у світогляді людини.

Однак, науковці у своїх працях зазвичай не надто багато уваги приділяють релігійним аспектам проблем, які досліджують. Саме в результаті такого ставлення, дана проблематика, хоч є актуальною, але не настільки всесторонньо вивчена, як інші. Тому, на сьогодні важливо не забувати про дану тему та сприяти її всебічному розкриттю та дослідженню.

Проблему формування релігійних цінностей та їх вплив на особистість досліджували такі науковці як: Я. Ніколаєнко, Р. Додонов, Е. Коваленко, В. Лутай, А. Вашкевич, А. Колодний, Л. Губерський, Г. Горак, І. Березко, В. Пазенко, В. Лях, О. Сагана, Л. Осадча, М. Кириюшок, Г. Яценко, В. Яковлев та інші.

Мета дослідження: розглянути та усвідомити процес формування релігійних цінностей та значення для становлення людини як індивідуума, для якості його внутрішнього світу.

Завдання дослідження: з'ясувати, яку роль відіграють релігійні цінності у формуванні духовного світу людини, яке вони відіграють місце у даному процесі, яка їхня мета, а також дізнатись, який зв'язок їх з сучасним суспільством.

Об'єкт дослідження: формування цінностей та їх роль у становленні людини, як особистості.

Предмет дослідження: особливості становлення релігійних цінностей, що є базовими у формуванні духовного світу особистості, в сучасному суспільстві, на яке активно впливають процеси глобалізації та інформатизації.

Насамперед варто зазначити, що XXI століття є надзвичайним. Це справді так, адже воно поєднує у собі стільки неймовірних речей, що такі гори звернути й повести за собою маси в напрямку вдосконалення. Це покоління харизматичних, впевнених, ініціативних, далекоглядних, зацікавлених у покращенні життя, наповнених бажанням діяти, мотивацією, новими та приголомшливими ідеями людей. Вони – основна, рушійна сила прогресу, без якої суспільство важко уявити.

Багато молодих людей пливуть по течії, не спрямовуючи власні сили на самовдосконалення та не дивлячись у майбутнє. Але є така молодь, що може гори звернути й повести за собою маси в напрямку вдосконалення. Це покоління харизматичних, впевнених, ініціативних, далекоглядних, зацікавлених у покращенні життя, наповнених бажанням діяти, мотивацією, новими та приголомшливими ідеями людей. Вони – основна, рушійна сила прогресу, без якої суспільство важко уявити.

Саме молодь сьогодні характеризується як особливу соціально-демографічну групу, адже вона відома своєю своєрідною субкультурою, а цінності, що формують її духовний світ і виступають як світоглядна основа всіх сфер життя, часто відрізняються від загальносуспільних [4; 5, с. 178].

Насамперед, варто розглянути поняття «релігія», задля кращого усвідомлення важливості релігійних цінностей у становленні особистості. Дана система світогляду є духовним феноменом. Така думка набула поширення, адже релігія є не лише вираженням віри людини в існування та могутність певного Начала, що своєю надприродною силою дає можливість «існувати», але й виступає для особи можливістю спілкуватись із ним [5, с. 178].

Часто люди думають, що релігія висвітлює зовнішні сили, що певним чином мають вплив на суспільство, хоча насправді в ній відображається саме особистісний стан людини, коли її душа в гармонії з тілом, тобто стан повного пізнання своєї сутності.

В свою чергу мета релігії полягає в тому, що сформувати правильну ієрархію цінностей у людей. Причиною цього є те, що вона впливає, насамперед, на моделі поведінки особистості, а також на її вибір, який постає перед усіма в житті. Ієрархія цінностей трактується як специфіка свідомості, в рамках якої формується особистість [4, с. 23].

Розглядати поняття «цінність» можна в контексті ціннісних орієнтацій, що являють собою спрямованість інтересів та потреб особистості на певну ієрархію життєвих цінностей, тобто людина ставить в пріоритет окремі з них, що будуть ключовими, у всіх її життєвих ситуаціях. Релігійно-спрямований світогляд являє собою певну систему уявлень та поглядів, що виражають ставлення віруючої людини до того, що стається в житті, її позицію та ціннісні орієнтації. Вищою цінністю для віруючого є Бог – всемогутній, всеблагий, всезнаючий, вищий приклад морального вдосконалення і джерел морального піднесення [2, с. 21; 3, с. 155].

Релігія встановлює найважливіші цінності – доброта, любов, воля, справедливість тощо. Лише тоді, коли духовний світ людини буде наповнений правильними цінностями, вона зможе йти по житті в істинному напрямку, до своєї мрії чи мети, використовуючи правильні способи. Це зумовлено тим, що саме на основі релігійних цінностей, в тому числі і християнських, утворились загальноприйняті та загальновизнані, тобто універсальні, цінності у суспільстві.

Ціннісна структура особистості містить у собі декілька рівнів, які утворюють єдину пов'язану систему. Лише релігійні цінності можуть в повній мірі забезпечити основу, для найкращого людського існування. Складових даної системи є дві: суспільний аспект – їх роллю в становленні суспільства, тобто впливом на усі сфери людського буття; індивідуальний аспект, який будується на значущості релігійних цінностей для окремого індивіда, на тому, які функції в психічній організації особи вони виконують [3, с. 155].

Насправді, не існує і ніколи не існувало, та, мабуть, не буде існувати стовідсотково секулярних, безбожних, спільнот. Кожна людина та спільнота своєрідно звернена до релігійного начала. Ця специфіка часто виявляється через відторгнення, незнання, невдалий духовний досвід або суто індивідуальне розуміння. Навіть якщо особа не вірить, то як мінімум вона задумувалась над цим, сумніви в голові закрадалися [5, с. 178].

Релігійна духовність українського народу нероздільно пов'язана з християнськими цінностями. Щоправда, в Україні постала проблема духовної кризи суспільства, що полягає в поступовому зменшенні ролі релігії та її заміні іншими видами культурної діяльності – наукою, мистецтвом тощо. Питання духовності як ніколи є актуальними на тлі панування аморальності в економіці й політиці, нігілізму права та правових цінностей, фетишизації жадоби до влади та збагачення будь-якою ціною. Така ситуація негативно впливає на становлення індивідуумів в суспільстві [1, с. 2].

Підсумовуючи, варто зазначити те, що формування духовного світу надзвичайно важливе для становлення особистості. Вагомий вплив на цей процес має релігія, яка є зовнішнім виявом внутрішнього стану людини, та релігійні цінності, що можуть в повній мірі забезпечити людське існування.

Попри специфічні зовнішні чинники, релігійні цінності завжди залишаються своєрідним стержнем і становлять підґрунтя для подальшого формування духовного світу. У цей же час, вона встановлює такі цінності, що є загальновизнаними. Тому так важливо сьогодні активно приділяти їм достатню увагу, задля становлення сильної особистості. Тобто такої, в основі ціннісних орієнтацій якої домінують вічні моральні ідеали – добро, чесність, совість, вірність, справедливість.

Список використаних джерел

1. Дубовіна І. В. Формування релігійних цінностей у підлітковому віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2019. 5 с. URL: <https://www.journal.kdpu.edu.ua/psychology/article/download/3747/3422>.
2. Коростов А., Хлівна О. Вплив релігійних цінностей на самовдосконалення особистості. *Соціальна адаптація особистості в сучасному суспільстві, ортобіоз та паліативна допомога*: матеріали VII наук.-практ. інтернет-конф. (з міжнародною участю), 14-16 січня 2021 року. Луцьк, 2021. С. 20-23.
3. Кутішенко В. П., Патинок О. П., Сидоркін В. В. Вплив релігійних цінностей на формування морально-ціннісної сфери особистості. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Психологія обдарованості*. Київ, 2019. Том VI. Вип. 16. С. 154-164.
4. Назаренко Ю. А. Аксиологія релігійно-освітнього дискурсу: автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.11. Київ, 2017. 25 с.
5. Овсянкіна Л. А., Хрипко С. А. Духовно-релігійні цінності сучасної молоді: усталеності та інновації. *Філософія*. 2017. Вип. 38(51). С. 175-183.
6. Гнасевич Н. В., Сороківський М. Проблема зміни цінностей у глобалізованому суспільстві. *Вітакультурний млин. Методологічний альманах*. 2014. Модуль 16. С. 40-46.